

# EEN ACHTTIENDE-EEUWS AANPLAKBRIEFJE UIT MEMBRUGGEN

**Rombout Nijssen**

Bij het inventariseren van het archief van de schepenbank van Membruggen in het Rijksarchief te Hasselt werd een stuk aangetroffen dat daar op het eerste zicht niet in thuis hoort. Het is een briefje met op de voorkant de mededeling dat Jan Bruninx, *inwoonder alhier*, de *impost* van de twintigste penning op het slachten *gepacht* heeft, en dat niemand nog een dier mag *slaen of doen slaen* zonder dat eerst aan te geven en een *acquit* te hebben. Op de achterkant van het briefje staan aantekeningen over opdrachten voor de gerechtsbode van Membruggen, en op de vier hoeken zijn de sporen van lijm zichtbaar.

De tekst van de mededeling op de voorkant luidt als volgt:

*Men laet weten, en dat een ider kenbaer zij, als dat den eersaemen Jan Bruninx inwoonder alhier in qualijt als pachter ende aenemer van den impost van den 20 penninck op de consummatie der beesten laet verbieden aen een ider, wie het zij oft niet, van geen vleesch te haelen oft te doen haelen sonder het selve aen te brengen, veel weijniger eenighe beesten, horensbeesten, deuren, koijen, veersen, kalveren, schaepen, lammekens, verckens, geijten en generalyck alle des gelycke speciens slaen, oft te doen slaen sonder de selve aen te brengen, en daeraf een acquit te hebben, alles naer inhoudt der particuliere conditien en aenden daerin vermeldt, segget vorts !*

Op basis van het geschrift en de inhoud van de tekst kan het briefje in de achttiende eeuw gedateerd worden. De *impost van de twintigste penning* waarvan sprake is, is een belasting die geheven werd ten voordele van de toenmalige staat, de overheid van het vorstendom Luik. In dit geval gaat het om een belasting van 1/20 of 5 % op de waarde van de dieren die men liet slachten voor consumptie. De Luikse staat beschikte destijds niet over voldoende ambtenaren om zelf bij te houden wie dieren liet slachten en hoeveel vlees er geconsumeerd werd. Daarom werd de inning van de belasting op de consumptie van vlees *verpacht*. Die pachters waren dikwijls mensen die in hun eigen dorp wel op de hoogte waren van wat er geslacht werd. Zij betaalden de overheid een bepaald bedrag, in ruil waarvoor zij zelf op eigen risico de belasting in een bepaald gebied mochten innen. Met deze regeling was de overheid zeker dat zij een bepaald bedrag zou ontvangen, terwijl de pachter wellicht een hoger bedrag zou weten te innen dan wat hij aan de staat moest doorstorten.

Men laet weten, en dat een ider kenbaer zy als dat den  
Eers. van Bruninx inwoonder alhier in ghyt als pachter ende aen-  
nemmer van den Impofft van den 20 penninck. op de Consum-  
matie der beesten - niet verboden aen een ider, wie het zy, oft  
niet van yern vleesch te haelen, oft te doen haelen. Sonder  
het selve aentebrenge, veel weyniger eenighe beesten, horensbeesten  
Deuren kogen, veulen halveren, schaepen, Lammekens, verkens,  
geijten, en generalyck alle, des gelycke speciens slaen, oft te  
doen slaen. Sonder de selve aentebrenge en daerof een  
acquit te hebben alles naer inhoudt der particuliere  
Condittien en amenden daerin vermeldt, segget Vorts

afgelot te doen van vier k<sup>en</sup> gelegen op aen de galgheltraet  
reghen naer Ipenningen die galgheltraet, naer maffricht sloes hardy op de  
Zijde naer Tongenen antoon. noeden act. etc.

Ter instantie van B. G. van muisen droffard, ende borger der Stadt  
Tongenen wort ~~besloet~~ door aenshorste der insulie membruggen een  
afgelot gedaen aen te konink van membruggen om hard en woot te lichten  
van vyf R. Lants gelegen opt wyfften reghen etc. etc.

met presentie, in cas van vordere kantplichtinge van foule gewalt  
ende  
en allentact te nemen foe eenighe coneluse als naer reike sal de hoorn  
woudende het selve in hoeden van wet gelyck te worden

non soluit anna thijf



Dit niet gedateerde aanplakbriefje leert ons dat de inning van deze vleesbelasting in Membruggen destijds door Jan Bruninx van Membruggen gepacht was. Hij mocht die belasting innen, en daarom mocht hij iedereen die vlees van elders naar Membruggen wilde brengen en iedereen die in het dorp stieren, koeien, varzen, kalveren, schapen, lammeren, varkens, geiten of andere dieren wilde laten slachten, verplichten om dat op voorhand bij hem te melden en de daarvoor verschuldigde twintigste penning te betalen. Wie dat deed kreeg van hem een acquit, een betalingsbewijs dat meteen ook de toelating inhield om het vlees in te voeren of het dier te slachten.

Wanneer Jan Bruninx precies de vleesbelasting pachtte, hoeveel dieren er toen geslacht werden en hoeveel de belasting op de vleesconsumptie destijds in Membruggen opbracht leert het briefje ons niet. Misschien kan iemand dat, als de coronamaatregelen dat niet langer onmogelijk maken, in het Rijksarchief in Luik gaan uitzoeken. Daar wordt immers het archief bewaard van de *Staten van Luik*, de organisatie die de inning van deze belasting organiseerde.